

M.A Sem-3 Examination

503

Indian Culture

November-2024

Time : 2-30 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચનાઓ: (1) બધા પ્રશ્નોનો પ્રયાસ કરો.

(2) બધા પ્રશ્નો સમાન ગુણ ધરાવે છે.

સંપૂર્ણ ગુણ- 70

1. ભારતીય શિલ્પ કલા અને સૌંદર્યની વિભાવનાઓને કેવી રીતે પ્રતિબિંબિત કરે છે?

અથવા

ભારતમાં સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસને સમજવાના સ્રોત તરીકે પ્રતિમાશાસ્ત્ર કઈ રીતે કામ કરે છે?

2. ભારતીય પ્રતિમાશાસ્ત્રના અભ્યાસમાં પુરાણ, આગમો અને તંત્રો શું ભૂમિકા ભજવે છે?

અથવા

ભારતીય આઇકોનોગ્રાફીનો અભ્યાસ કરવા માટેના પ્રાથમિક સ્રોતો કયા છે અને તેમને કેવી રીતે વર્ગીકૃત કરવામાં આવે છે?

3. સમય જતાં ભારતમાં મૂર્તિ અને મૂર્તિ-પૂજાનો ખ્યાલ કેવી રીતે વિકસિત થયો છે?

અથવા

શિલ્પમાં છબીઓ બનાવવા માટે પરંપરાગત રીતે કઈ સામગ્રીનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે?

4. લિંગ પૂજામાં શિવ-લિંગની મુખ્ય પ્રતિમાશાસ્ત્રીય વિશેષતાઓ શું છે?

અથવા

ભારતીય શિલ્પોમાં મુદ્રાઓ (હાથની મુદ્રાઓ) અને આસનો (બેસવાની મુદ્રાઓ)નું શું મહત્વ છે?

5. કોઈપણ સાત પ્રશ્નોના એક કે બે વાક્યોમાં જવાબ આપો.

7X2= 14

i. કયો સમયગાળો ભારતીય કલામાં સૌંદર્યના આદર્શોને પ્રતિબિંબિત કરતી જટિલ શિલ્પો માટે જાણીતો છે?

ii. પ્રાચીન ભારતીય શિલ્પોમાં વપરાતી પ્રાથમિક સામગ્રી કઈ છે?

iii. શાસ્ત્રીય ભારતીય કલાનું પ્રખ્યાત ઉદાહરણ એવા કેટલાક શિલ્પોના નામ આપો?

iv. ભારતીય શિલ્પમાં, કયા દેવતાને તેમની દૈવી શક્તિઓનું પ્રતીક કરવા માટે ઘણી વાર અનેક હાથો સાથે દર્શાવવામાં આવે છે?

v. ભારતીય કલામાં, દેવતાના બહુવિધ હાથ સામાન્ય રીતે શું દર્શાવે છે?

vi. હિંદુ પૂજામાં "મૂર્તિ" નું શું મહત્વ છે?

vii. હિંદુ ધર્મમાં મૂર્તિપૂજાની વિભાવનાની ચર્ચા કયા શાસ્ત્રમાં કરવામાં આવી છે?

viii. હિંદુ ધર્મમાં મૂર્તિઓ અથવા મૂર્તિઓની પૂજાનું વર્ણન કરવા માટે કયો શબ્દ વપરાય છે?

ix. શિવ-લિંગ બનાવવા માટે કઈ સામગ્રીનો સૌથી વધુ ઉપયોગ થાય છે?

x. હિંદુ પૂજામાં શિવ-લિંગ મુખ્યત્વે શું પ્રતીક કરે છે?

xi. ભગવાન શિવના હાથમાં ત્રિશૂલ (ત્રિશુલા) શેનું પ્રતીક છે?

xii. સૃષ્ટિની એકતા દર્શાવવા માટે શિવ-લિંગને કયા પ્રતીક સાથે જોડવામાં આવે છે?

(P.T.O.)

E807-2

M .A. SEMESTER-3

INDIAN CULTURE-INDOLOGY

Subject: - **Studies in Indian Iconography-1 (INCL- 503)**

.....*Day .....2024 Time: 2 hrs 30 minute

Instructions: (1) Attempt all the questions.

(2) All questions carry equal marks.

Full Marks- 70

1. How does Indian sculpture reflect the concepts of art and beauty? (14)

Or

What ways does iconography serve as a source for understanding cultural history in India? (14)

2. What role do the Puranas, Agamas, and Tantras play in the study of Indian iconography? (14)

Or

What are the primary sources for studying Indian iconography, and how are they categorized? (14)

3. How has the concept of image and image-worship developed in India over time? (14)

Or

What materials are traditionally used in the creation of images in Indian sculpture? (14)

4. What are the key iconographic features of Shiva-Linga in linga worship? (14)

Or

What significance do mudras (hand poses) and asanas (sitting postures) hold in Indian sculptures? (14)

5. Answer any seven questions in one or two sentences. 7 X 2= 14

i. Which period is known for its intricate sculptures that reflect the ideals of beauty in Indian art?

ii. What is the primary material used in ancient Indian sculptures?

iii. Name few sculptures which are the famous example of classical Indian art?

iv. In Indian sculpture, which deity is often depicted with multiple arms to symbolize their divine powers?

v. In Indian art, what does the multiple arms of a deity usually represent?

vi. What is the significance of a "Murti" in Hindu worship?

vii. In which scripture is the concept of idol worship in Hinduism discussed?

viii. Which term is used to describe the worship of images or idols in Hinduism?

ix. which material is most commonly used to create a Shiva-Linga?

x. What does the Shiva-Linga primarily symbolize in Hindu worship?

xi. What does the trident (Trishula) symbolize in the hands of Lord Shiva?

xii. The Shiva-Linga is often paired with which symbol to represent the unity of creation?

